

Brüssel, 13.5.2013
COM(2013) 279 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Atlandi ookeani piirkonna merestrateegia tegevuskava

Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamine

(EMPs kohaldatav tekst)

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Atlandi ookeani piirkonna merestrategia tegevuskava

Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamine

(EMPs kohaldatav tekst)

1. SISSEJUHATUS

Euroopas võib mere- ja merendussektoris ehk meremajanduses olla võimalik luua 2020. aastaks seitse miljonit töökohta. Neid töökohti ei loodaks mitte ainult uutes valdkondades, nagu taastuenergia tootmine avamerel, vaid ka tavapärase merendussektori elavdamise kaudu. Atlandi ookeani piirkond võib meremajanduse kasvule tublisti kaasa aidata. Samal ajal tuleb ka tulevaste põlvkondade jaoks kaitsta selle Euroopa suurima ja tähtsaima ökosüsteemi keskkondlikku ja ökoloogilist stabiilsust.

Seepärast on käesolevas tegevuskavas esitatud tähtsaimad teadusuuringute ja investeerimise valdkonnad meremajanduse arendamiseks Atlandi ookeani piirkonnas. Atlandi ookeani äärsed viis liikmesriiki¹ ja nende piirkonnad saavad kasutada seda tegevuskava, et luua jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv rannikualadel. Tegevuskava tugineb komisjoni Atlandi ookeani strateegiale² ja on valminud Atlandi foorumil toimunud nõupidamiste tulemusel. Foorumi kaudu said liikmesriigid, Euroopa Parlament, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused, kodanikuühiskond ja tööstusharu osaleda tegevuskava koostamises ning kaaluda lahendusi mitmesugustele ülesannetele, nt majanduskasvu loomine, CO₂-jalajälje vähendamine Atlandi ookeani piirkonnas, ookeani loodusvarade säästva kasutamise tagamine, hästitoimivate meetmete loomine ohtudele ja hädaolukordadele reageerimiseks ning ökosüsteemil põhinevate majandamispõhimõtete järgimine Atlandi ookeani vetes. Sidusrühmade seisukohtade saamiseks korraldati foorumi raames mitu töörühma ja koguti veebis ettepanekuid. Samuti võeti foorumil arvesse liikmesriikidelt ja piirkondlikelt ametiasutustelt laekunud seisukohti.

Tegevuskava ajastus sobib kokku Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide³ ühise strateegilise raamistikuga. Ühise strateegilise raamistiku temaatilised eesmärgid on üldiselt kohased ka Atlandi ookeani strateegia jaoks:

- toetada vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut;
- suurendada teadus- ja innovatsioonisuutlikkust hariduse ja kutseõppe kaudu ja lähendada tööstusharu teadustööle;
- suurendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (nt selliste, kes tegelevad ELis turisminduses, kalanduses ja vesiviljeluses) konkurentsivõimet.

¹ Prantsusmaa, Iirimaa, Portugal, Hispaania ja Ühendkuningriik.

² KOM (782)2011, 21. november 2011.

³ Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond.

Tegevuskava peaks andma tugeva impulsi piirkondadele ja erasektorile. Nad peaksid hakkama kaaluma, millistes valdkondades võiks muu hulgas ka piiriüleselt koostööd teha, et kokkulepitud esmaeesmärgid saavutada. Tegevuskava koostamine koos Atlandi ookeani äärsel viie liikmesriigiga on kannustanud sidusrühmi, sh piirkondi, sadamalinna ja erasektorit kaaluma, milliseid abinõusid nad saaksid võtta meremajanduse kasvu ja säästva arengu toetamiseks Atlandi ookeani piirkonnas. See peaks muutma meremajanduse investeerijatele ja erasektorile huvipakkuvamaks ning seega elavdama selle piirkonna rannikualasid.

Et meremajandus Atlandi ookeani piirkonnas võimalikult heale järjele areneks, on tegevuskava edukaks rakendamiseks vaja jõupingutusi kolmes valdkonnas – sihipärased investeeringud, teadussuutlikkuse suurendamine ja paremad oskused.

- **Investeeringud:** investeerida tuleb innovatsiooni, tehnilisse suutlikkusse ja aruka spetsialiseerumise strateegiatesse, kusjuures eriti olulised on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Üldeesmärkide (majanduskasv, konkurentsivõime ja töökohad) saavutamiseks on vaja tõhusalt kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi. Vajalik võib olla ka investeerimine taristusse. Näiteks on meremajanduse arengu jaoks tähtsad laevatehnoloogia ja meretaristu, nagu sadamad ja jahisadamad. Atlandi foorumil tunnistati nende potentsiaali uute teenuste osutamisel, näiteks kasvaval ristlusturismi turul ning uute avamererajatiste monteerimisel ja hooldamisel. EL on seda protsessi juba praegu märkimisväärselt rahaliselt toetanud, sh taganud täiendavaid laene Euroopa Investeerimispangast. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid võimaldavad tulevikus ELi rahastamisvahendite suuremat kooskõla, kuigi investeeringud taristusse või turismi peavad ka edaspidi tulema peamiselt erasektorist.
- **Teadustegevus:** ookeanide majandamiseks, mereressursside jätkusuutlikuks kasutamiseks ja majandamiseks, mereohutuse tagamiseks ning merekeskkonna kaitsmiseks (sh rannikulähedaste ja avamerekaitsealade kindlaksmääramiseks) ei ole vaja mitte üksnes andmeid ökosüsteemide toimimise ja vastasmõju kohta ja arusaama sellest, vaid ka modelleerimis-, prognoosimis- ja ettenägemissuutlikkust. Nii on võimalik riske paremini hinnata ja vähendada. Peale selle julgustatakse nii investeerijaid ja vähendatakse tegevuskulusid. Seepärast on ookeanivaatlus ning ookeanide kaardistamine ja nende kohta prognooside tegemine äärmiselt tähtis majandustegevuse jätkusuutlikuks kasvuks Atlandi ookeani piirkonnas ning paremate teadmiste kogumiseks selles ookeanis toimivate protsesside kohta, millel on meie kliima arengus oluline roll. Sellise teabe laialdaselt kättesaadavaks tegemine on ülimalt tähtis. Järjest rohkem tõendeid viitavad sellele, kui palju aitab innovatsioonile kaasa parem juurdepääs avaliku sektori teabele.
- **Paremad oskused:** selleks et meremajandus saaks võimalikult heale järjele areneda, tuleb kõrvaldada mere- ja merendusvaldkonna teatavates sektorites valitsev puudus sobivate oskustega töötajatest. Selleks tuleb parandada praeguste töötajate oskusi ning ühtlasi muuta sektor kõitvaks noorte inimeste jaoks. See kehtib eriti uutes valdkondades, nagu taastuvenergia tootmine, aga ka traditsionaalsemates sektorites, nagu laevaehitus, kalandus, vesiviljelus ja mereandide töötlemine, kus maailmaturul konkureerimiseks tuleb innoveerida, spetsialiseeruda ja kohaneda uute tehnoloogialahendustega.

2. TEGEVUSKAVA

Liikmesriikidega peetud arutelude ja Atlandi foorumilt saadud tagasiside põhjal on valminud järgmine tegevuskava, mida tuleks rakendada kuni aastani 2020. Meetmevaldkonnad on valitud nii, et oleks võimalik lahendada Atlandi ookeani strateegia ülesanded ning tagada arukas, jätkusuutlik ja sotsiaalselt kaasav majanduskasv ja tööhõive. Tegevuskava ei ole ammendav. Selles on esitatud soovituslikud teadusuuringute ja investeerimisega seotud meetmete valdkonnad ühiste probleemide lahendamiseks. Asjaomased liikmesriigid teevad juba praegu nii eraldi kui ka ühiselt palju oma mere- ja merendussektorite arendamiseks. Seepärast on käesolevas tegevuskavas toodud esile valdkonnad, kus võiks veel koostööd teha. Nende esmaeesmärkide täitmisega on võimalik soodustada innovatsiooni, aidata kaitsta Atlandi ookeani piirkonna mere- ja rannikukeskkonda, suurendada ühenduvust ning luua sünergiat piirkonna arendamiseks sotsiaalselt kaasaval ja jätkusuutlikul viisil.

Tegevuskavaga kutsutakse üles erasektorit, teadlasi, piirkondlikke ja riigiasutusi ning muid osalisi kavandama toodud esmaeesmärkidele vastavaid projekte.

1. esmaeesmärk: edendada ettevõtlust ja innovatsiooni

Siia alla kuuluvad järgmised erieesmärgid.

- *Vahetada teadmisi kõrgkoolide, ettevõtjate ja uurimiskeskuste vahel.*
Atlandi ookeani piirkonnas suurendatakse innovatsioonisuutlikkust **teaduse ja tehnoloogia** abil, kannustades
 - (a) koostöövõrgustike loomist ja teaduskoostööd liikmesriikide uurimiskeskuste, kõrgkoolide ja ettevõtjate vahel;
 - (b) teadmiste, kogemuste ja oskuste vahetamist kõrgkoolide, ettevõtjate ja teadlaste vahel muu hulgas piirkondlike, üleriigiliste ja piiriüleste merendusklasterite ja tehnoloogiaplatvormide kaudu.
- *Suurendada Atlandi ookeani piirkonnas majanduse konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust.*
Parandatakse **oskusi** piirkonna traditsionaalsetes tööstusharudes, nagu laevaehitus, vesiviljelus ja kalandus, aga ka meremajanduse uutes sektorites,
 - (a) rakendades hariduse ja koolitusega seotud meetmeid, sh piiriülesed programmid ning riigisiseste haridus- ja koolituskavade vastastikune tunnustamine;
 - (b) suurendades teadlikkust merega seotud töödest, tekitades noorte hulgas huvi merega seotud kultuuri ja töövõimaluste vastu ning kõrvaldades muid takistusi, mis hoiavad noori merega seotud töökohtadele asumast⁴. Seda võiks teha näiteks purjetamiskursuste, tipptehnoloogiat käsitlevate kursuste ja muude ühiste Atlandi ookeani piirkonna algatuste kaudu.
- *Toetada majandustegevuse kohandamist ja mitmekesistamist, kasutades ära Atlandi ookeani piirkonna võimalusi.*

⁴

Selle kohta eritas merendusvaldkonna tööhõive ja konkurentsivõime töörühm komisjonile soovitusi 9. juunil 2011.

Toetatakse **ühise kalanduspoliitika** reformi ja elavdatakse ELi **vesiviljelustööstust**,

- (a) töötades välja mitmele liigile sobivad täiustatud modelleerimismeetodid, püügivahendid ning seonduvad tehnilised ja tehnoloogialahendused, et viia miinimumini tekkiv CO₂-jalajalg, merepõhja kahjustused, saagi tagasiheide ja kaaspüük;
- (b) jagades teavet vahendite kohta, mis aitavad kalandusjuhtidel paremini mõista, milline on majandamismeetmete sotsiaalmajanduslik ja ökosüsteemile avalduv mõju;
- (c) tehes teadusuuringuid, et suurendada vesiviljelussektori (sh avamere vesiviljeluse) kasvu, tootlikkust, konkurentsivõimet ja keskkonnasäästlikkust ning tööstusharu suutlikust vastata turuvajadustele;
- (d) parandades EList pärit kalandus- ja vesiviljelustoodete turupositsiooni, täiustades töötlemist, märgistamist, jälgitavust ja sertifitseerimist.

2. esmaeesmärk: kaitsta Atlandi ookeani piirkonna mere- ja rannikukeskkonda, tagada seal turvalisus ning arendada sealseid võimalusi

Siia alla kuuluvad järgmised erieesmärgid.

- *Suurendada ohutust ja turvalisust merel.*

Suurendatakse meresõitjate, rannikualade elanike, omandi ja ökosüsteemide **ohutust ja turvalisust**,

- (a) hinnates ja vajaduse korral laiendades olemasolevaid sissetungivate ja kahjulike liikide eest hoiatamise, neist teatamise ja nende vastu võitlemise mehhanisme; toetades selliste ohtudega toimetuleku parimate tavade vahetamist;
- (b) toetades liikmesriikide algatusi Atlandi ookeani piirkonnas (sh riskihinnangud, kooskõlastatud reageerimismehhanismid ja investeeringud uusimatesse seadmetesse), mis aitavad sobival määral suurendada ühist valmisolekut merega seotud ohtudeks, loodus- ja mereõnnetusteks, ohtlike materjalide ja nafta leketeks ja salakaubaveoks ning neile reageerimise suutlikkust⁵;
- (c) arendades, katsetades ja võttes kasutusele uusi tehnoloogialahendusi laevade inspekteerimise parandamiseks ning sadamate ja laevanduse ohutuse ja turvalisuse suurendamiseks, võttes paremini arvesse satelliitidelt ning õhus, merel ja maapeal asuvatest seirerajatistest saadud teavet, samuti uuenduslikke kohapealseid vahendeid olukorrateadlikkuse suurendamiseks merendusvaldkonnas;
- (d) aidates tagada korrapärased merealadega seotud teabeteenused ühise teabejagamiskeskonna (CISE) kaudu, tuginedes kogu ELi hõlmavatele

⁵ Olemasolevad algatused on Merenduse Valdkonna Analüüsise ja Operatsioonide Keskuse narkootikumidevastase võitluse töörühm (MAOC-N) ning Euroopa piiride valvamise süsteem (EUROSUR), mida koordineerib Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur (Frontex).

kokkulepitud standarditele ja liikmesriikides katseprojektide käigus saadud kogemustele.

– *Uurida ja kaitsta merevett ja rannikualasid.*

Euroopas arendatakse olemasolevatele struktuuridele, platvormidele ja mehhanismidele tuginedes **Atlandi ookeani vaatluse ja selle ookeani kohta prognooside tegemise suutlikkust**, et toetada ELi poliitikameetmete rakendamist, vähendada tööstusharu, avaliku sektori ja teadusasutuste kulusid, soodustada innovatsiooni ning vähendada ebakindlust Atlandi ookeanis toimuva ja kliimamuutuste mõju suhtes,

- (a) arendades olemasolevaid süsteeme ja mehhanisme kasutades välja rannikute, merepõhja ja veesamba seire ja vaatluse jätkusuutliku lõimitud programmi, mis hõlmab ELi liikmesriikide, äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide vesi alates rannikust kuni süvaookeanini;
- (b) arendades välja uusi ookeanivaatluse ja ökosüsteemi seire (sh merepõhja kaardistamise) vahendeid ja platvorme, tänu millele suureneb automaatselt mõõdetavate parameetrite arv, vähenevad vaatluskulud ja kiireneb andmete levitamine kasutajatele;
- (c) aidates Euroopa merevaatlus- ja andmevõrguga koostööd tehes kaasa koostalitluslike mereandmete ja mitme resolutsiooniga merepõhjakaardi tõhusamale haldamisele, kataloogimisele ja levitamisele;
- (d) arendades välja rannikualade okeanograafiliste prognoosimissüsteemide (sh riskihinnangud) võrgustik, mis tugineb mereseiresüsteemile Copernicus.

Aidatakse kaasa **üleilmsete kliimamuutustega seotud** probleemide lahendamiseks ettenähtud vahendite ja strateegiate (sh leevendamis- ja kohanemisstrateegiad) väljatöötamisele,

- (a) toetades Atlandi ookeani piirkonna meremajanduse CO₂-jalajälje hindamist;
- (b) töötades välja platvormi heite vähendamise ja energiatõhususe parimate tavade vahetamiseks;
- (c) arendades koostööpartnerlusi, sh suurendades prognoosimis- ja riskihindamissuutlikkust, et teha kindlaks ja seirata üleilmsete kliimamuutuste mõju Atlandi ookeani piirkonna merendustegevusele, ökosüsteemidele ja rannikukogukondadele.

Toetatakse merekeskkonnakaitset ja jõupingutusi Atlandi vete **hea keskkonnaseisundi** saavutamiseks 2020. aastaks⁶,

- (a) aidates riiklikele kavadele, Kirde-Atlandi merekeskkonna kaitse konventsiooni (OSPAR) protsessidele ja Natura 2000 aladele tuginedes Euroopas Atlandi ookeani rannikualadel jätkuvalt välja arendada kaitstud merepiirkondade ühtset võrgustikku. Selleks lepatakse kokku head tavad

⁶

Vastavalt merestrateegia raamdirektiivile 2008/56/EÜ.

ja jagatakse hindamismeetodeid, mis võivad olla kasulikud ka Makaroneesiale ja Kariibi mere äärepoolseimatele piirkondadele;

- (b) kannustades liikmesriike muu hulgas OSPARi kaudu arendama koostööd näiteks kooskõlastatud ja lõimitud seireprogrammide vallas ning ühismeetmete võtmisel ökosüsteemide taastamiseks.

Hinnatakse Atlandi ookeani piirkonna **ökosüsteemide ja elurikkuse** sotsiaalset ja majanduslikku väärtust ning toimimist, et toetada otsuste tegemist.

Toetatakse liikmesriike **mereala ruumilisel planeerimisel ja rannikualade lõimitud majandamisel**, nt jagades parimaid tavasid ja hõlbustades piiriülest kooskõlastamist.

– *Majandada mereressursse säästvalt.*

Suurendatakse teadmisi Atlandi ookeanis **mineraalide kaevandamise** tehnilisest teostatavusest, majanduslikust elujõust ja keskkonnamõjust ning arendatakse ja katsetatakse innovatiivset kaevandamistehnoloogiat.

Luuakse säästva ja suure lisaväärtusega Euroopa **merebiotehnoloogiatootuse** alused,

- (a) uurides merepõhja ning hinnates selle geneetilist ülesehitust, elurikkust ja võimalusi saada sealt materjali merebiotehnoloogiatootuse jaoks, võttes arvesse kohaldatavaid rahvusvahelisi õigusnorme ja vajadust kaitsta merekeskkonda;
- (b) tugevdades Atlandi ookeani piirkonnas sidemeid teaduse ja tööstusharu vahel, et arendada biopankasid ja teha kindlaks innovatiivsete merest pärit biotoodete turg (biomeditsiin, koetehnoloogia, ravimid, tööstuslikud ensüümid), ning asetades teadusuuringutes rõhku selliste toodete valmistamiseks vajalike tööstusprotsesside väljatöötamisele.

– *Kasutada ära Atlandi ookeani piirkonna mere- ja rannikukeskkonnas olevaid taastuvenergiatootmise võimalusi.*

Uuritakse võimalusi, kuidas kiirendada **avamereel säästva taastuvenergiatootma** hakkamist,

- (a) kannustades Atlandi ookeani Euroopa osa energiatootmisvõimaluste hindamist ja kaardistamist ning tehes avamere taastuvenergiat käsitlevate piirkondlike aruka spetsialiseerumise strateegiate raames kindlaks, kuidas leevendada rajatiste ehitamise, käitamise ja tegevuse lõpetamise mõju keskkonnale ja laevasõidule;
- (b) aidates arendada Euroopa elektri põhivõrku, mis võimaldab liikmesriikide süsteemide vahel koormusi tasakaalustada ja tagab paremad ühendused avamerel ja maismaal toodetud energia vahel;
- (c) toetades sellise tehnoloogia uurimist, arendamist ja tutvustamist, mis on vajalik avamerel tuule-, laine-, loodete- ja bioenergia tootmise rajatiste ehitamiseks ja hooldamiseks, sh lõimimiseks soolatustamiskäitistega ja mitmeotstarbeliste avamereplatvormidega;
- (d) kannustades Atlandi ookeani äärepoolseimaid piirkondi kasutama ära erilisi geoloogilisi, okeanograafilisi ja meteoroloogilisi tingimusi, et

aidata neil saavutada energiavarustuse sõltumatus ja CO₂-heite vähendamise eesmärgid.

3. esmaeesmärk: Parandada juurdepääsu ja ühendatust

Siia alla kuuluvad järgmised erieesmärgid.

- *Toetada sadamate koostööd.*

Soodustatakse **sadamate** arendamist meremajanduse sõlmkohtadena,

- (a) hõlbustades taristu ajakohastamist, et parandada ühendusi sisemaaga, suurendada ühilduvust teiste transpordiliikidega ja kiirendada laevade käitlusaega, võttes selliseid meetmeid nagu kaldaäärse elektritoite võimaldamine, sadamatesse veeldatud maagaasi tanklate rajamine ning haldustõkete kõrvaldamine;
- (b) võimaldades sadamatel mitmekesistada majandustegevust, nt tegeleda avamere taastuvenegiarajatiste hooldamise või turismiga;
- (c) analüüsides ja arendades selliste algatuste nagu meremagistraalide projekt raames mereliikluse suurendamiseks sadamatevõrku ning lähimereveoteid, mis kulgevad Euroopa sadamate vahel, saarestikes ja Aafrika rannikule.

4. esmaeesmärk: luua sotsiaalselt kaasav ja jätkusuutlik regionaalarengu mudel.

Siia alla kuuluvad järgmised erieesmärgid.

- *Suurendada teadmisi sotsiaalprobleemidest Atlandi ookeani piirkonnas.*

Vahetatakse rannikualade elanike tervise ja heaolu parandamise ning sotsiaalse kaasatuse suurendamisega seotud parimaid tavasid. Töötatakse välja sobivad ja kasutatavad merepiirkonna sotsiaalmajanduslikud näitajad, et mõõta, võrrelda ja jälgida meremajanduse arengusuundi.

- *Säilitada ja edendada Atlandi ookeani piirkonna kultuuripärandit.*

Vähendatakse sõltuvust hooaegadest ning parandatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tegutsemisvõimalusi **mere- ja rannikuturismitoodete** mitmekesistamise ja turunišside arendamise kaudu. Selleks investeeritakse

- (a) meresporti, jahisadamatesse ja merega seotud vabaajategevusse;
- (b) sadamateenustesse, sh ristlusreisijatele mõeldud teenustesse;
- (c) Atlandi ookeani ranniku kultuuriliste ja looduslike huviväärsuste (nt rannalähedane kalapüük, kohalikud toidud ja merepärand) väljaselgitamisse ja arendamisse;
- (d) arheoloogilise, ökoloogilise või ajaloolise väärtusega turismiobjektide kaitsesse ja taastamisse, sh rannikuäärsed ja veealused kultuuriobjektid ja merepärandi paigad⁷.

⁷

Järgides vajaduse korral põhimõtteid, mis on kirjas UNESCO 2001. aasta konventsioonis Euroopa veealuse kultuuripärandi kaitsmise kohta.

3. RAKENDAMINE

3.1. Rahastamisvahendid

Käesoleva tegevuskava ajastus võimaldab liikmesriikidel arvesse võtta prioriteete, mis on kindlaks määratud nende ja komisjoni partnerluslepingutes, mis räägitakse läbi enne 2013. aasta lõppu.

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde käsitlevad 2014.–2020. aasta partnerluslepingud on oluline rahastamisvahend, mille abil liikmesriigid saavad vajaduse korral täita käesoleva tegevuskava esmaeesmärke. Partnerluslepingutes tuleks tähtsaimate koostöövaldkondade kindlakstegemisel arvesse võtta asjakohaseid mereala strateegiaid, nt Atlandi ookeani strateegia. Nende lepingutega on võimalik kindlaks määrata Atlandi ookeani äärsete liikmesriikide ja nende rannikualade meremajanduse peamised arenguvajadused ja -võimalused. Samuti saavad liikmesriigid nende lepingutega ette näha abinõud, millega tagatakse kooskõla Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude rahastamisvahendite vahel. Seepärast on liikmesriikide ametiasutustel, kes vastutavad partnerluslepingute läbirääkimise eest, ja rakenduskavasid koostavatel ametiasutustel kanda tegevuskava rakendamisel lähikuudel tähtis roll. Lisaks võivad need, kes koostavad rakenduskavasid riigi või piirkonna tasemel, saada olenevalt kavaga hõlmatud piirkonna vajadustest käesolevast tegevuskavast inspiratsiooni.
- Tegevuskavast saab juhinduda ka komisjon ise, et rakendada tema poolt otse hallatavaid fonde, sh Horisont 2020, LIFE+ ja ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME), samuti Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi osi, mida komisjon otse haldab. Programm Horisont 2020 on käesoleva tegevuskava rakendamisel üks põhilisi tugivahendeid, milles nähakse meremajandust juba praegu ühe tulevastel aastatel peatähelepanu nõudva valdkonnana. Programmi abil saab toetada meremajanduse eesmärke – uurida mereelu mitmekesisust ja kasutada nende võimalusi maksimaalselt ära, tarbida süvamereressursse jätkusuutlikult ning arendada uut ookeanivaatlustehnoloogiat. See mõjub soodsalt majandusele mere- ja merendusvaldkonnas ja merekeskkonnale, sest teaduse ja innovatsiooni tulemused kanduvad majandusse kiiremini üle.
- Sihipäraselt tehtud riiklikud investeringud võivad anda tõuke erasektori investeringuteks ja ärialgatusteks ning peaksidki seda tegema. Liikmesriigid võivad uurida erasektorilt nende täiendava rahalise ja muu osaluse kohta.
- Euroopa Investeerimispanka grupp⁸ on valmis kasutama oma rahastamisvahendeid ja kogemusi sobivate projektide jaoks, et aidata kaasa käesoleva tegevuskava esmaeesmärkide saavutamisele. Euroopa Investeerimispank saab toetada avaliku ja erasektori tegevust laenudega, laenude kombineerimisega muu toetusega⁹ ja tehniliste nõuannetega. Ta pakub eri ulatusega tegevuste jaoks mitmesuguseid rahastamisvahendeid, nt nii otseseks kui ka kaudseks rahastamiseks mõeldud investeerimislaenuid ja aktsiafondid Euroopa Investeerimisfondi kaudu.

⁸

Euroopa Investeerimispank ja Euroopa Investeerimisfond.

⁹

Euroopa Investeerimispanka laenudega täiendatakse ELi või mõne muu avaliku sektori allika toetusi.

Arvestades eelarvepiiranguid ja Atlandi ookeani piirkonna ametiasutuste vajadust kaaluda mitmesuguseid arenguprioriteete tuleks rõhutada, et tegevuskava rakendamine on vabatahtlik, kuid peaks toimuma kooskõlas viie asjaomase riigi partnerluslepingutes sätestatud rakendusprioriteetidega. Kõik tegevuskava alusel vastavatele ametiasutustele esitatud projektid peavad vastama asjakohastes rahastamiseskirjades ette nähtud kriteeriumidele. ELi vahendite ühise haldamise raames teeb otsuse teatava projekti rahastamise kohta pädev haldusasutus.

3.2. Arukas koostöö

Tegevuskavas on esitatud valdkonnad, kus liikmesriigid, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused ning ELi institutsioonid võiksid jätkusuutliku majanduskasvu tagamiseks vajaduse korral koostööd teha. Ent selline ühistöö ei ole tegevuskava rakendamise ainuviis. Kava elluviimisel võivad tähtsal kohal olla ka konkreetsed riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi meetmed ja projektid. Sobivates oludes tuleks edendada koostööd erinevate riigipõhiste kavade raames.

Sihipärasel koostööl võivad olla mitmed lisaeelised, näiteks teabevahetus ning kulude, tulemuste ja parimate tavade jagamine, aga ka edasisi koostöövaldkondi puudutavate ideede leidmine. Täpsemalt öeldes võivad liikmesriigid ja piirkonnad eri rahastamisallikate toel koostööd teha, et arendada ühisprojekte või muid algatusi.

Programmi Horisont 2020 ning muude ELi programmide ja rahastamisvahendite abil saab soodustada teaduskoostööd, toetades avaliku ja erasektori asutuste konsortsiumide kavandatud projekte. Näiteks võidakse nende projektide raames katsetada ühiste probleemide eri lahendusi või võrrelda eri tehnoloogialahenduste toimimist. Prantsusmaa, Iirimaa, Portugal, Hispaania ja Ühendkuningriik osalevad juba mitmes ühisprojektis ja teadusvõrgustikus, mitmel tehnoloogiaplatvormil ning terveid meresid ja ookeane käsitlevas ühise kavandamise algatuses. Nende mehhanismide kaudu saavad liikmesriigid teha koostööd, mida on võimalik toetada programmiga Horisont 2020. Euroopas tegevust kooskõlastades ja koostööd tehes võib luua aluse ka suuremale Atlandi-ülesele teaduskoostööle.

Ühisprojekte ja -meetmeid ei pea rakendama vaid teadusvaldkonnas. Euroopa territoriaalne koostöö (nt Atlandi ookeani piirkonna programmi raames), mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist, on mehhanism, mille kaudu saavad ELi eri liikmesriikides asuvad naaberpiirkonnad ja -linnad teha koostööd ja õppida üksteiselt projektide kaudu, milles uuritakse koostöövõimalusi ühiste probleemide lahendamisel. Programmi „Erasmus kõigile” raames on võimalik luua haridus- ja koolituslaseid partnerlusi.

Koostöö võib tähendada ka ühismeetmeid teabe ja heade tavade vahetamiseks. Seda võib teha algatuste Copernicus¹⁰ või Merealased teadmised 2020¹¹ raames. Näiteks võivad tegevust tulemuslikumaks muuta teadmised sellest, kuidas samasuguste okeanograafiliste ja meteoroloogiliste tingimustega naaberriikides või -piirkondades võideldakse rannikuerosiooni vastu. Teades, mis on mujal toiminud ja mis mitte,

¹⁰ Copernicus (varem tuntud kui ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire programm GMES) on Euroopa satelliitsüsteem Maa jälgimiseks (<http://copernicus.eu>).

¹¹ Merealased teadmised 2020 on ELi projekt, mille raames koondatakse eri allikate mereandmed, et aidata tööstusharul, avaliku sektori asutustel ja teadlastel neid leida ja neid uute toodete ja teenuste arendamiseks otstarbekamalt kasutada, ning et parandada teadmisi merede olemusest (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/marine_knowledge_2020/index_en.htm).

võib ära hoida sama vea kordamist. Häid tavaid saab vahetada spetsiaalsete õpikodade, töötajate vahetusega või internetifoorumitel.

3.3. Rakendusmehhanism

Tegevuskava aitaks riikide ja piirkondade tasandil edukalt rakendada asjakohane rakendusmehhanism, mille kaudu suurendataks riiklike, piirkondlike ja kohalike tegutsejate koostöövaimu ning jälgitaks saavutusi. Atlandi foorumil on saadud dialoogi ja kooskõlastamise korraldamise kohta kasulikke õppetunde. Rakendamiseks tuleb seda dialoogi liikmesriikide ja piirkondade, sh erasektoriga jätkata. Tegevuskava rakendamine ei sõltu mitte üksnes avalikust sektorist, vaid ka erasektori osalusest.

Rakendusmehhanism peab olema lihtne ja eesmärgipärane ning selles tuleks arvesse võtta muudes mereala strateegiates edukaks osutunud häid tavaid. Mehhanismiga tuleks tagada

- poliitiline seotus ja järelevalve;
- teadlikkuse suurendamine tegevuskavast ja selle eesmärkidest;
- erasektori osaluse edendamine;
- edusammude hindamine.

Samuti võiks mehhanismi kaudu toimuda

- juhtnööride andmine sidusrühmadele ja võimalikele projektiedendajatele;
- koostöö võimaldamine Atlandi ookeani piirkonnas tervikuna;
- suhtlus ELi rahastamiskavade haldusasutustega;
- võimalike projektipartnerite kokkuviiimine tegevuskava esmaeesmärkidele vastavate tegevuste arendamiseks;
- projektide võimalike rahastajate väljaselgitamine ELi ja riikide tasandil.

Tegevuskava rakendamise mehhanism tuleks välja töötada liikmesriikide ja sidusrühmadega konsulteerides enne 2013. aasta lõppu. Et toetada veelgi koostöövõrgustike teket ja parimate tavade vahetamist projektide arendamisel ja rakendamisel, võib komisjon korraldada Atlandi ookeani piirkonna sidusrühmade konverentse.

4. EDUSAMMUDE HINDAMINE

Edukaks tegutsemiseks aastatel 2014–2020 on tähtis teada, kuidas aitab käesoleva tegevuskava rakendamine kaasa ELi üldisematele tööhõive, majanduskasvu ja jätkusuutlikkuse eesmärkidele. Näiteks soovime teada, kas oleme suutnud luua süsteemi, mis võimaldab usaldusväärselt prognoosida Põhja-Atlandi veeringesüsteemi arengukäigu muutusi ja seda kõige rohkem ähvardavaid riske; millises ulatuses on kaardistatud Atlandi ookeani põhja tähtsaimad alad ning kas tegevuskava on aidanud arendada uusi ja innovatiivseid tooteid ja teenuseid ja parandada avameresektoris tegevuse ja riskide juhtimist. Samuti soovime teada, mil määral on saavutatud sotsiaalselt kaasav majanduskasv ja arendatud vajalikke oskusi ning kas Atlandi ookeani piirkonnas on järgitud ökosüsteemil põhinevat majandamis põhimõtet. Saadud kogemustest soovime teha järeldusi, mida võiks arvesse võtta ka teistel merealadel.

Edusammude jälgimisega ei tohiks kaasneda uusi aruandlusnõudeid. Atlandi ookeani piirkonnas tegevuskava rakendamise ja muude tegurite tulemusel toimunud muutustest ülevaate saamiseks kasutatakse pigem olemasolevat baasteavet. Komisjon alustab Atlandi ookeani äärse viie liikmesriigiga kiiret tööd selle hindamise metoodika väljatöötamiseks ja kokkuleppimiseks.

Käesolev tegevuskava võib innovatsiooni ja tehnoloogia arenedes vajada kohandusi ja täiustusi. Komisjon jälgib hoolikalt selle rakendamist, teeb järeldusi ja hindab edusamme. Ta koostab tegevuskava rakendamise kohta enne 2017. aasta lõppu vahehindangu. Läbivaatamisel, mida arutatakse liikmesriikide ja sidusrühmadega, võetakse arvesse lõpuleviidud projektide valimile tehtud sõltumatut hinnangut.

5. ATLANDI Ookeani strateegia rahvusvaheline mõõde

Atlandi ookean ei piirdu Euroopaga, vaid on jagatud ressurss ja ühtne süsteem, mis seob Euroopa mandrit Aafrika ja Ameerikaga. Kõik rannikuriigid jagavad ühist huvi ookeani hea majandamise vastu ja vastutust selle eest. Selline majandamine toimub muu hulgas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS),¹² Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO)¹³ ja Rahvusvaheline Süvamerepõhja Organisatsiooni raames.

Atlandi ookean on selle äärsetele riikidele majanduslikult väga väärtuslik. Komisjoni arvates võib käesolevast tegevuskavast aja jooksul saada muude Atlandi ookeani äärsete riikidega tehtava koostöö kindel alus. Ühise töö võimalused näiteks ookeaniuuringute ja -vaatluse valdkonnas on ilmsed. Juba praegu on arenemas koostöö USA ja Kanadaga Atlandi-ülese teadusliidu loomise kujul. Eesmärk on süvendada ühiseid teadmisi Atlandi ookeani ökosüsteemist ja selle võimalustest meremajanduse toetamisel. Atlandi-ülene teadusliit loodakse samm-sammult pärast seda, kui on koostatud olukorra ülevaade ja välja selgitatud perspektiivikaimad koostöövaldkonnad. On võimalik, et ka teised Atlandi ookeani äärsed riigid soovivad arutada koostöövõimalusi teadusuuringute tegemisel ja muudes küsimustes. Komisjon ja liikmesriigid peaksid ühiselt kaaluma, milliseid samme saaks astuda rahvusvaheliste partnerite kaasamiseks Atlandi ookeani strateegia etapilisse arendamisse.

6. KOKKUVÕTE

Komisjoni kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üle tegevuskava ja käesolevas teatises esitatud tegevussuunad heaks kiitma.

¹² UNCLOS – The United Nations Convention on the Law of the Sea.

¹³ IMO – International Maritime Organisation.